

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

4. Quibus modis spons. dissolvantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

inducendi, ut fidem datam servant, c. *Præterea* 2. hoc t. in d. etiam alter ab altero ad hoc iudicis auctoritate compelli potest, c. *Ex litteris* 10. c. *Sicut* 22. h. t. Franc. Leo *Thesaur. forens.* c. 24. n. 2. quia grave est fidem fallere, nihilque fidei humane tam congruum est, quam ut pacta servantur & adimplentur, l. 1. D. De pactis, c. 1. c. 2. sup. De pactis

Nec obstat, quod matrimonia debent esse libera, quia consensus est, quod debeatur esse libera à necessitate extrinsecus obveniente, non autem à necessitate intrinsecus proveniente, prout hic provenit ex consensu & promissione de matrimonio contrahendo. Et ideo sicut ceteri contractus dicuntur ab initio esse voluntatis, ex post facto vero, ubi scilicet semel initii sunt, aut promissione de iis in eundis facta, dicuntur necessitati, l. *Incommodato* 7. § 3. De eo quod certo loco, l. *Si sterilis* 21. §. penult. D. De nuptiis, c. *empti* & *similibus*: ita & matrimonia, prout late tradit Gutierrez *Tract. De juramento confirmatorio* c. 51. n. 4. c. 1. r. *Can. qu. c. 18. n. 10.* ubi sub finem addit, hanc esse praxim universalem orbis.

Non tamen statim per censuras Ecclesiasticas cogendi sunt, iuxta d. c. *Ex litteris*, sed prius per alias poenas, etiam carceris, Marc. Ant. *Genuen. in Praxi Neapol.* c. 14. *Basil. Pontius de sacram. Matrimonii* l. 12. c. 6. n. 2. c. *seqq.* Quod procedit, etiam si non accesserit defloratio, modo de promissione constat, *Genuen. ib. Farinac. Decis. criminali* 73. Cæteroquin si qui omnino renitentur, non sunt cogendi præcisè, quamvis juraverint se simul contracturos matrimonium d. c. 2. hoc t. quia coactiones solent plerumque difficiles habere exitus, c. *Requisivit* 27. h. t. & matrimonii coactè in tū est ipso jure nullū, c. *De muliere* 6. c. *Veniens* 13. c. *Adid.* 21. h. t.

3. Differunt autem quoad effectum sponsalia purè contracta à conditionalibus, quod contracta purè sunt ab initio perfecta, quodq; consensu valida, licet alias nulla, ob impedimentum vel consanguinitatis vel affinitatis, aliave ratione, inducant publicæ honestatis iustitiam, quæ quidem impediatur & dirimat sponsalia vel matrimonia contrahenda, non autem contracta dissolvat. Conditionalia vero non nisi eveniente conditione obligatiōnem aut effectum aliquem publicamque ju-

sticiam inducant, c. *unico circa prima. juncto* §. *fn. h. t. in 6.* aut nisi postea consensus de præsentibus intercedat, aut copula carnalis inter sponsum & sponsam subsequatur; nam his duobus casibus videntur à conditione adposita recessisse, & consensisse in matrimonium, c. 5. c. 6. *inf. De conditionibus adpositis* &c. Adhibita tamen moderatione *Concil. Trident. Sess. 24. c. 1. De reformatione*, quæ matrimonia clandestina decetantur irrita, nec sponsalia de futuro persequentem copulam transeunt in matrimonium, sicut transibant secundum Jura antiqua.

§. IV. Quibus modis sponsalia dissolvantur.

1. Dissolvuntur morte alterutrius: *dissensu mutuo.*
2. Per religionis ingressum: per Ordinis sacrisuspensionem.
4. 5. 6. Per discessum: per lapsum temporis: per defectum conditionis.
7. 8. Per subsequens matrimonium ac fornicationem alterius.
9. 10. Per lepram aut aliam deformitatem: per servitium.
11. Per supervenientem affinitatem & votum castitatis.

1. Dissolvuntur autem sponsalia Primo, morte alterutrius: nam mors omnia solvit, *Novel. 22. de nuptiis cap. 20. in princ.* Secundo, mutuo & contrario consensu contrahentium, sponsi & sponsæ, puberum; quemadmodum societas consensu sociorum iura dissensu mutuo dissolvitur, c. 2. h. t. *In actione* 66. D. *Pro socio*: quia quisque potest remittere, quod sua interest, ac juri suo cedere, quam diu non resultat vinculum indissolubile. Nihilque tam naturale est, quàm unumquodque dissolvi eo modo, quo colligatum est, *Nil tam naturale* 35. D. *De R. I.* Idque adeo obtinet, licet sponsalia jurejurando confirmata fuerint, quia quotiescumque juramentum in favorem aliquis est præstitum, id ab eodem remitti potest, c. 1. sup. *De jurjur.* *Covar. c. 5. De sponsalibus in princ. Camil. in d. cap. 2. h. t.*

Dixi, puberum; quia si uterque vel alter eorum sit impubes, non dissolvuntur iuncto consensu sponsalia, nisi ubi ad annos pubertatis pervenerit.

pervenerint, *c. Anobis 8. s. De illis 9. inf. De desponsat. impub.* Et hoc statutum est ob inconstantiam & levitatem puerorum, ne quotidie nova contrahant sponsalia. In hac tamen specie solo dissentu ejus, qui pubes factus est, sponsalia dirahuntur, non expectato alterius, sive puberis sive impuberis, consensu, *d. cap. De illis cum seqq.* nisi fortè sponsalia juramento confirmata essent; nam eo casu etiam alterius dissensus requiritur, *c. Ex litteris 10. hoc tit.*

2. Tertio dissolvuntur per Religionis ingressum, *can. Scripsi 26. §. sponsi verò* (ubi exempla proferuntur) & *similibus xvii. q. 2.* nam si matrimonium ratum, non consummatum, ingressu Religionis dissolvitur, ut postea dicemus, à fortiori sponsalia, etiam non expectata professione. Ut proinde manens in saeculo, mox atque alter ingressus est Novitiatum seu habitum suscepit monasticum, proflus à sua promissione solutus sit, etiamsi alter postmodum deponat habitum. Si tamen Religionem ingressus postea ante emissam professionem egrediatur, tenetur ex parte sua cum muliere adhuc libera contrahere, si & illa velit, quia ipse solus non est à sua obligatione. Quod si vero quis cui fidem dederit, praestito juramento de contrahendo matrimonio, & velit Religionem ingredi, tutius facturus dicitur, si contrahat prius matrimonium, sicque juramentum adimpleat, & tunc Religionem ingreditur, *c. Commissum 16. hoc tit.*

3. Quarto, per suscriptionem Ordinis sacri; nam is impedit contrahi matrimonium, *cap. 1. §. 2. inf. Qui Clerici vel virvovates &c.*

4. Quinto, per discessum alterius, ad alias & remotas terras se transferentis, altero non praemonito, *c. De illis 5. h. t.* quia sponsus ita per orbem vagans videtur ex parte sua renuntiasse sponsalibus, & cessasse juri suo; ac proinde alteri eadem renuntiandi potestas facta intelligitur. Vide Covar. *d. c. 3. De sponsalibus*, ubi tradit, quid de Jure civili aliter statutum sit, nempe ut sponsa teneatur expectare absentem sponsum per triennium, *l. 2. Cod. de repudiis.*

5. Sexto, per lapsum temporis praestituti ad matrimonium de praesenti contrahendum, *c. Sicut 12. h. t.* Cum enim hoc tempus adjectum sit scilicet obligationis causa, utique

ultra pretendi non debet, contra mentem contrahentium.

6. Septimo, si conditio sponsalibus, etiam juratis, adjecta, non sit impleta, *c. 3. inf. De cond. appositis.* Nam quae sub conditione promittuntur, non ante obligationem pariunt, quae conditio extiterit, quia sic deest consensus. Aliud dicendum, secundum jus antiquum, si ante conditionis defectum carnalis intervenerit copula, quia per eam censetur recessum à conditione, *c. Per suas 6. inf. eod. tit.* Agitur autem hic de conditionibus honestis & licitis, ut postea dicemus.

7. Octavo, Sponsalia de futuro, non secuta copula, dissolvuntur per sequentia sponsalia de praesenti sponsi sponsae cum tertio, tamquam per fortius vinculum, licet priora fuerint juramento confirmata, & in posterioribus non sit secuta copula, *c. Si inter postult. h. t.* Dixi non secuta copula, quia cum secundum jus antiquum, ut ante diximus, sponsalia de futuro per secutam copulam transcant in matrimonium de praesenti, non sufficiente ad hoc conatu, *cap. Veniens 25. sup. l. qui fidem 30. §. cap. fin. h. tit.* Secundum illud Jus secuta copula sunt indissolubilia per posteriora, sive de futuro, etiam juramento confirmata (quia cum tale juramentum sit de re illicita non addit majus vinculum, quam si abesset) sive de praesenti.

8. Nonò, dissolvuntur per subsequentem fornicationem alterius, sive voluntariam, sive coactam, *cap. Quemadmodum 25. sup. De jurjurando*: sive carnalem, sive spiritualement, ut per haesum vel apostasiam, *cap. 2. inf. De divortio, can. Non solum, can. Iam nunc & seqq. xxviii q. 1.* ita tamen, ut solus innocens ab obligatione liberetur: nam delictum suum nemini atrociorari debet. Per praecedentem tamen fornicationem, quae tempore contractus fuit, dummodò cognita aut facile cognosci potuerit, non dirimuntur sponsalia, *d. c. Quemadmodum*, secus si fuerit occulta omnino, & probabiliter ignorata.

9. Decimo, Per supervenientiam leprae, paralytios, aut alterius morbi contagiosi, vel propter amissionem nasi, oculi, aut aliam notabilem deformitatem in alterutro contrahentium, *d. cap. Quemadmodum & cap. fin. inf. De conjugio leprosf.* Dico, in alterutro; quia tanta

in conjugii vinculo est æqualitas, ut quæ in uxore locum habent, eadem & in viro obtineant, & c. *diverso, can. 1. & seq. xxxi. l. 9. 6.*

10. XI. per atrocem sævitiam sponsi sponsæve, aut ea incognitam & detectam postmodum, *Dilectus 24, hoc tit.* Similiter ob supervenientes inimicitias capitales inter sponsum sponsamque, vel utriusque familiam, ne forte quid deterius inde contingat, *c. 2. hoc tit.*

XII. Per supervenientem affinitatem, vel ratione cognationis spiritualis, *c. Veniens inf. De cognat. spirituali*; vel ratione copulæ carnalis intra gradum prohibitum, *d. c. Veniens & aliaz*. Cum enim ob affinitatem impediatur matrimonium, frustra de sponsalibus contenditur, *can. Si quis sponsam xxxi. q. 2.*

11. XIII. per votum castitatis, in sæculo emillum ante sponsalia, *c. Rursus inf. Qui Clerici vel voventes*. An autem etiam ante contracta per subsequens tale votum dissolvantur, dubitatur. Negat Navar. *d. loco n. 27.* Affirmat Sorus, volens tale votum esse licitum, quia pertineat ad statum perfectionis, & in sponsalibus semper intelligitur, dummodo non subeant statim perfectionem.

§ V.

De Matrimonio, quid nominis & rei.

1. Matrimonium unde dicitur, Conjugium, Connubium, Nuptia.
2. Matrimonii definitio enucleata.
3. Polygamia omni jure vetita.
4. Nuptias consensus non concubitus facit.
5. Verum matrimonium fuisse inter B. Iosephum & Virg. Deiparam.
6. Matrimonium est individua consuetudo.

Sponsalibus diximus initiari matrimonium, de quibus cum jam egerimus, postulat ordo, ut de ipso matrimonio videamus, quæ altera Tit. est pars, atque in primis de variis ejus appellationibus.

1. Dicitur verò matrimonium à Matre potius, quam à Patre Patrimonium, vel quia, *juxta D. August. contra Faustum c. 26.* non ob aliud debet fœmina nubere, quam ut mater fiat, matrisque nomen speret, vel, ut Gregor. propter dolores atque officium seu labores quos in procreanda & educanda prole suffert mater, *c. Ex Luteris sup. De convers. infidelium*. Aliter passim in jure appellatur Conjugium, Connubium,

Nuptia, *l. in eo jure 45. D. De ritu nupt.* Conjugium à Jugo domestica cura, cui pariter deportando mulier & vir per matrimonium adstringuntur, *can. Cum initiatur 5. xxvii. q. 2.* indeque conjuges, auctore Felto, quod sint pares ejusdem jugi Connubium verò & nuptiæ à nubendo, id est velando seu regendo, vel ut fœminæ noverint se semper maritis, tanquam capitibus suis, subditas, *can. Fœmina 7. xxx. q. 5. cau. Cum caput 15. xxxiii. q. 5.* vel quia pudoris gratia puellæ caput suum obnubere solebant, priusquam viro tradereatur, *can. Nec illud xxx. q. 5.* Unde & Rebecca *Genes. 25. v. 10.* & cognito Isaac, cui uxor ducebatur pallio se operuit, *d. can. Nec illud*. Sumitur tamen Nuptiarum nomen etiam aliter, quam pro matrimonio, nempe pro solemnitate & hilaritate, quæ matrimonii celebrandi causa adhiberi solet, ut dum sacri canones certis temporibus nuptias prohibent, *prout in c. Capellanus tuus 4. sup. de feriis & similibus*. Alioquin Nuptiæ pro contractu matrimonii sumptæ nunquam interdicuntur, nequidem Quadragesimali tempore, *d. c. Capellanus, & ibidem Abbas & alii* Patetque ex Conc. Trident. *Sess. 24. ca. 10. de reform. Matrim. 1.*

2. Matrimonium autem definitur viri & mulieris conjunctio, individua vitæ consuetudinem continens, *c. Illud 1. sup. de praesumpt. Institut. de parvia potest. in princ.* Dicitur viri & mulieris, quia matrimonium non potest esse nisi in dispari sexu. Hinc nefanda & abominanda summeque à matrimonio aliena est illa conjunctio, qua viri viris commiscuntur, eamque morte ulciscuntur leges, non modo divina, *Genes. 19. Levit. 18. Exodi 20.* sed & humana, *l. Cum vir Cod. ad Iuliam de adult.* Jure vero Canonico, si tales Clerici fuerint, dejectuntur à Clero, vel ad agendam poenitentiam in monasterium detruduntur: Si laici, excommunicantur, & à cœtu hominum arcentur, *c. Clerici inf. de excessibus Prælator. c. Vi clericorum sup. de vita & honest. Cleric.*

3. Dicitur etiam, viri & mulieris, in singulari numero, quia neque Jure civili neque Canonico licite possunt per matrimonium plures, sive viri sive fœminæ, conjugi uno viro vel fœminæ: Et polygamia, seu pluritas virorum aut mulierum simul, repugnat quatuor finibus matrimonii: Qui sunt, procreatio prolis, &

§cc

cdv.